

VEĆU DEPARTMANA ZA POSLEDIPLOMSKE STUDIJE I MEĐUNARODNU SARADNJU UNIVERZITETA SINGIDUNUM

Na sednici Veća departmana za poslediplomske studije i međunarodnu saradnju Univerziteta Singidunum od 10.06.2014. godine imenovani smo u Komisiju za ocenu i odbranu doktorske disertacije kandidata Ivane Damnjanović, MA, pod nazivom: **“Geografski informacioni sistemi u funkciji unapređenja promocije turističkih proizvoda nacionalnih parkova Srbije”**. Pregledali smo podneti rad i Veću podnosimo sledeći

IZVEŠTAJ

1. BIOGRAFSKI PODACI O KANDIDATU

Ivana Damnjanović je rođena 1981. godine u Valjevu gde je završila osnovnu školu i Valjevsku gimnaziju. Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, smer Engleski jezik i književnost upisala je 2000. godine. Diplomirala je 2005. godine sa prosečnom ocenom 8,43 i stekla zvanje Diplomirani profesor engleskog jezika. Od 2007. do 2009. godine pohađala je master studije na Univerzitetu Singidunum. Diplomirala je sa prosečnom ocenom 10,00 i radom na temu *Nacionalni parkovi kao specifične turističke destinacije* čime je stekla zvanje Diplomirani ekonomista-master. Od kontinuiranih stručnih usavršavanja izdvajaju se LCCI *First Certificate for Business Language Teachers* odobren od strane Londonske privredne koji je dobila 2009. godine, kao i stipendija Američkog Stejt Department-a u međunarodnom desetonedeljnom programu za onlajn usavršavanje iz oblasti *English for Specific Purposes (ESP) Best Practices – Business English* u organizaciji Univerziteta Oregon, SAD sa ostvarenim uspehom od 99.54%.

Od 2006. godine radi na Poslovnom fakultetu Valjevo Univerziteta Singidunum kao nastavnik poslovnog engleskog jezika na svim godinama studija. Poslednje tri godine doprinosi i predmetima iz oblasti turizma na Poslovnom fakultetu Valjevo (*Izborna praktična istraživanja u turizmu, Turizam i prostor, Turizam i zdravlje*). Od oktobra 2013. godine je organizator i koordinator edukativnog projekta na Poslovnom fakultetu Valjevo i dela nastavnog procesa namenjenog povećanju kvaliteta obrazovanja kroz preduzetničko obrazovanje studenata i sinergetsku primenljivost znanja koja se stiču na svakom predmetu, razvoj veština i edukaciju akademskog kadra u pogledu savremenih metoda nastave. Idejni je tvorac i vođa projekta *Zeleni pasoš*, vodiča za održivo putovanje kroz Srbiju u saradnji sa UNEP-om od septembra 2011. godine. Projekat je dobio priznanja i predstavljan kao primer dobre prakse u promociji održivog turizma i stručnog obrazovanja u više prilika. U junu 2013. godine je bila pokretač i koordinator projekta *Odgovorni turista Valjeva*, u okviru Izbornih praktičnih istraživanja u turizmu, sa istoimenom publikacijom i rezultatima istraživanja namenjenih donosiocima odluka iz oblasti turizma na nivou grada. Tokom 2010. godine je bila koordinator i jedan od idejnih tvoraca projekta *SingiVirtual Travel*, virtuelne

edukativne turističke radionice koji je kreiran u saradnji sa kolegama iz Računskog centra PFV. Prilikom evaluacije od strane studenata, njen rad je više puta ocenjivan najvišim ocenama. Pored toga, član je timova za akreditaciju studijskih programa PFV, sprovodilac radionica namenjenih praksi srednjoškolaca, kreator i sprovodilac edukativnih projekata za bruceše PFV u okviru *Nedelje upoznavanja*, član organizacionih timova i predavač škola održivog razvoja i preduzetništva na terenu, član organizacionih timova sajmova i drugih događaja na Poslovnom fakultetu. Izdvajaju se: *Prvi prolećni poslovni forum PFV* (03.04.2014.); *Dan kvaliteta* na PFV (14.11.2013.); prvi *Sajam avanturizma* u Valjevu u organizaciji PFV (14.04.2011.); *Dan stranih jezika* na PFV (decembar 2012.); kreator i član organizacionih timova edukativnog *Gradskog relija* (nov. 2011., maj 2012., okt. 2014.); studentski magazin na engleskom jeziku *Singidunum News* (od 2006. objavljeno 13 brojeva).

Od 2006. godine je bila koordinator međunarodne saradnje, a od 2014. godine radi kao Prodekan za međunarodnu saradnju Poslovnog fakulteta Valjevo. U okviru ovog zaduženja obavlja aktivnosti razvoja odnosa sa inostranim partnerskim institucijama. Izdvajaju se učešća na: *International Week* na Univerzitetu Saxion, Enschede, Holandija (jun 2014.); *Partnership week* na DHBW Ravensburg, Nemačka (maj 2011., april 2012.); studijska praksa na DHBW Ravensburg, Nemačka (projekat finansiran od strane DAAD za 14 studenata PFV (mart 2012.); studijsko putovanje za članove akademskog osoblja PFV na DHBW Štuttgart, Nemačka (sept. 2011.).

Od januara 2013. godine aktivan je član NVO *Zeleni trag* koji je pokrenula i osnovala sa studentima PFV sa ciljem primene principa održivog razvoja. Do sada je koordinisala sprovođenje dva projekta odobrena i finansirana od strane Grada Valjeva.

2. PREDMET DOKTORSKE DISERTACIJE

U radu se polazi od jedne od karakteristika savremene turističke tražnje koju predstavlja potreba da se tehnologija koristi u procesu pretraživanja destinacija radi odabira jedne za putovanje. Pored toga, polaznu tačku predstavlja kreiranje konkurentnog turističkog proizvoda kroz povećano iskustvo putovanja koje se postiže dostupnošću podataka putem interneta o destinaciji na koju se želi putovati. Uz to, u obzir je uzeta i dostupnost informacija i usluga na web-u koje mogu doprineti povećanju zadovoljstva posetilaca za vreme boravka na destinaciji, kao i nakon njega.

Dalje, u radu se razmatra mera uspeha određene destinacije koja zavisi od njenih sposobnosti da kreira turistički proizvod, upravljajući i promovišući resurse kojima raspolaže. U te svrhe, upotreba geografskih informacionih sistema može igrati veliku ulogu. Sa jedne strane, upravljači turističke destinacije mogu koristiti geografske informacione sisteme za upravljanje destinacijom obuhvatajući aktivnosti od popisa resursa kojima raspolaže i procene uticaja posetilaca na prirodne i antropogene resurse, do podrške pri procesu planiranja turizma na destinaciji i poslovnog odlučivanja. Sa druge strane, informatički obrazovana turistička tražnja koristi geografske informacione sisteme putem interneta pre, za

vreme i nakon putovanja da bi izvršila pretragu turističkih resursa, donela odluku o putovanju i omogućila ili olakšala kretanje do turističke destinacije, kao i tokom boravka na njoj.

Rad je dalje posvećen upotrebi geografskih informacionih sistema kao jednog od faktora koji doprinose dobrom pozicioniranju turističke destinacije ukoliko su integrisani u web-sajt destinacije. Upotreba geografskih informacionih sistema omogućava turističkoj tražnji pristup putem web-sajta destinacije interaktivnim i korisniku prilagođenim mapama destinacije ili njenih pojedinačnih lokacija. Na ovaj način turističke destinacije koje koriste geografske informacione sisteme na svojim web-sajtovima mogu postići veću konkurentnost na turističkom tržištu.

Potom se rad fokusira na nacionalne parkove kao turističke destinacije koje svoje postojanje baziraju na principima održivosti i na korist koju mogu imati od upotrebe geografskih informacionih sistema. Uprava nacionalnih parkova može integrisati geografske informacione sisteme u proces upravljanja, pri čemu je poseban naglasak na činjenici da nacionalni parkovi imaju više ciljeva postojanja. Među njih spadaju pružanje prilike za turističku upotrebu prirodnih i antropogenih resursa koji su pod zaštitom, sam proces zaštite resursa i edukacija, odnosno podizanje svesti posetilaca o neophodnosti, prilikama i načinima očuvanja. Pojavom interneta i web-sajtova nacionalnih parkova prilike za edukaciju se sa posetilaca samog parka prenose i na posetioce web-sajta, čime opseg uticaja postaje znatno veći.

Predmet doktorske disertacije jeste razmatranje primene geografskih informacionih sistema u nacionalnim parkovima Srbije i ispitivanje da li bi njihova upotreba u procesu strateškog planiranja turizma u njima od strane uprava nacionalnih parkova, kao i dostupnost proizvoda primene geografskih informacionih sistema na web-sajtovima nacionalnih parkova Srbije unapredili promociju turističkog proizvoda i posete u nacionalnim parkovima.

3. ANALIZA RADA

Disertacija obuhvata 4 glavna dela, obima je 273 stranice sa 37 dijagrama, 58 tabela i 42 prikaza. U nastavku je dat pregled prema poglavljima.

Prvi deo rada se bavi analizom turizma u nacionalnim parkovima Srbije. To se postiže kroz definisanje nacionalnih parkova u Srbiji, odnosno njihovu kategorizaciju i određivanje ciljeva upravljanja koji iz kategorizacije proističu. Potom, analiza turizma obuhvata učešće u površini i broju u zaštićenim područja u svetu i regionu, kao i analizu turističkih kretanja u njima u datom vremenskom okviru.

Drugi deo disertacije je posvećen analizi konkurentnosti nacionalnih parkova Srbije kroz ocenu konkurentnosti prema utvrđenim faktorima. Istraživanje se bazira na strateškim dokumentima razvoja turizma na nivou države i nivou upravljanja pojedinačnih nacionalnih parkova. Uloga koju geografski informacioni sistemi imaju u procesu strateškog upravljanja nacionalnim parkovima posmatrano kroz dostupne strateške dokumente je takođe obuhvaćena.

U trećem delu disertacije se obrađuju teme poslovnog odlučivanja u nacionalnim parkovima Srbije i uloge koju njihovi web-sajtovi i informacije dostupne na web-u imaju u tom procesu. To se postiže analizom pojedinačnih web-sajtova nacionalnih parkova Srbije i dostupnih web informacija na osnovu određenih parametara. Takođe, ovaj deo rada obuhvata i analizu prisustva proizvoda njihove upotrebe na web-sajtovima nacionalnih parkova Srbije.

Četvrti deo rada sadrži rezultate istraživanja o upotrebi i mogućnosti primene geografskih informacionih sistema (GIS) u cilju poboljšanja promocije turističkog proizvoda koji se u nacionalnim parkovima Srbije nudi. Sa jedne strane, istraživanje se odnosilo na primenu GIS-a od strane uprava nacionalnih parkova u Srbiji u procesu planiranja i poslovnog odlučivanja u vezi sa turizmom u nacionalnim parkovima, kao i edukacije posetilaca nacionalnih parkova i njihovih web-sajtova. Sa druge strane, istraživanje je usmereno na potencijalnu turističku tražnju u nacionalnim parkovima Srbije, a rezultati ukazuju na korisnost unapređenja web-sajtova kroz upotrebu i integraciju proizvoda geografskih informacionih sistema u proces upravljanja i promocije nacionalnih parkova Srbije.

Na posletku, rad sadrži zaključna razmatranja, naučni doprinos i pravce i mogućnosti za dalja istraživanja u oblasti unapređenja promocije turizma u nacionalnim parkovima Srbije upotrebom GIS-a.

4. PREGLED NAUČNO-STRUČNIH DOPRINOSA

Istraživanje ovog tipa nije do sada sprovedeno. Nisu ispitivani stavovi uprave nacionalnih parkova Srbije po pitanju uvođenja i korišćenja geografskih informacionih sistema u planiranje i odlučivanje radi unapređenja turističkog proizvoda kao instrumenta za podršku odlučivanju i pružanje većeg zadovoljstva posetilaca nacionalnih parkova kroz dostupnost proizvoda upotrebe geografskih informacionih sistema na web-sajtovima nacionalnih parkova Srbije.

Doprinos istraživačkog rada predstavlja utvrđivanje značaja geografskih informacija u cilju podsticanja turista za putovanjima, poznavanje realnog modela prostora i turističkih resursa na strani turističke tražnje i ponude. Upotrebom geografskih informacionih sistema turistički proizvod se menja i unapređuje prema potrebama i preferencijama postojećih i potencijalnih posetilaca nacionalnih parkova u Srbiji. U disertaciji su date informacije o trenutnom stepenu upotrebe geografskih informacionih sistema koji su dostupni turističkoj tražnji, te je izvršeno poređenje sa potrebama te tražnje. Neki od aspekata koje je istraživanje obuhvatilo podrazumevaju vizuelizaciju turističkih destinacija putem karata, digitalnih slika i video-sadržaja koje se mogu ažurirati u realnom vremenu, kao i postojanje interaktivnih karti kreiranih prema upitima turista; pružanje i pretragu informacija o turističkim lokacijama, kao i selektivnih informacija i posebnih radnji poput planiranja ruta, kao i laku dostupnost navedenih informacija i usluga putem web-a i sl.

Doprinos istraživanja značaja GIS-a na strane turističke ponude obuhvata rezultate analize stepena upotrebe geografskih informacionih sistema u upravama nacionalnih parkova Srbije,

posebno po pitanju sistematske inventarizacije turističkih resursa i analize trendova, kao i monitoringa i kontrole turističkih aktivnosti u parkovima; identifikacije odgovarajućih zona za razvoj turizma i GIS-a kao sistema za podršku donošenju odluka u vezi sa upravljanjem i zaštitom resursa, razvojem turizma i marketinga datog turističkog proizvoda. Sa druge strane, rezultati istraživanja obuhvataju i spremnost uprava nacionalnih parkova Srbije da primenjuju geografske informacione sisteme u strateškom planiranju i odlučivanju na osnovu informacija koje bi bile dostupne putem njihove primene, dobijene analizom zvaničnih strateških dokumenata. Doprinos rada je predlog razvoja i korišćenja geografskih informacionih sistema u promociji, unapređenju i povećanju konkurentnosti turističkog proizvoda nacionalnih parkova Srbije i prema tome i turizma države.

Objavljeni radovi:

U periodu od 2009. do 2014. godine autor je više od 15 radova iz oblasti turizma, obrazovanja i nastave poslovnog engleskog jezika. Izdvajaju se:

- Autor studije slučaja u *IUCN Best Practice Guidelines for Sustainable Tourism in Protected Areas (3rd Edition)*, u pripremi za objavljivanje na *2014 World Parks Congress* (12-19.11. 2014.)
- *Visit to local museums in Serbia – the average model and programmed exception*, American Journal of Tourism Management, Krivošejev, V., Damnjanović, I. 3(1B): 26-33; (2014.); DOI: 10.5923/s.tourism.201402.04 (M53)
- *Kreiranje održive destinacije - studija slučaja Valjevo, Srbija*, Damnjanović, I., Plečić, K., Marković, M., Socioeconomica Vol.2. No.3., pp. 92-106, June 2013 DOI : dx.doi.org/10.12803/SJSECO.234513 (M53)
- *Tourism as driving force for environmental protection*, EnE13 – Deveta regionalna konferencija „Životna sredina ka Evropi“, Damnjanović, I., Damnjanović, J., Bošković, J., Beograd (jun 2013.) (M63)
- *Management of national parks as a factor of tourism competitiveness*, XXI International scientific and professional meeting, Ecological Truth, Eco-Ist'13, Bor, Damnjanović, I., Đoković, F. (jun 2013.) (M63)
- *Povećanje kvaliteta edukativnog procesa kroz integrisanu upotrebu simulatora*, 57. konferencija za elektroniku, telekomunikacije, računarstvo, automatiku i nuklearnu tehniku ETRAN, Zlatibor, Marković, M., Pantelić, I., Damnjanović, I. koautor (2013.) <http://etran.etf.rs/etran2013/sekcije.htm> (M63)
- *Značaj zaštite životne sredine u turizmu i hotelijerstvu*, Đoković, F., Damnjanović, I., Međunarodna konferencija *Tekući trendovi u razvoju turizma i hotelijerstva*, Fakultet za turizam i hotelijerstvo u Kotoru. (2009.) (M63)

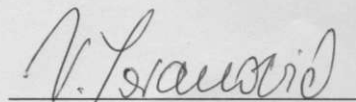
5. ZAKLJUČAK

Iz svega navedenog u izveštaju, može se zaključiti da doktorska disertacija kandidata Ivane Damnjanović, sadrži doprinos razvoju i korišćenju geografskih informacionih sistema u promociji, unapređenju i povećanju konkurentnosti turističkog proizvoda nacionalnih parkova Srbije i prema tome i turizma države.

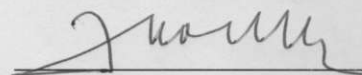
Imajući u vidu značaj obrađene problematike i ostvarene naučne rezultate, članovi Komisije predlažu Veću departmana za poslediplomske studije i međunarodnu saradnju Univerziteta Singidunum da se doktorska disertacija kandidata mr Ivane Damnjanović pod naslovom: **“Geografski informacioni sistemi u funkciji unapređenja promocije turističkih proizvoda nacionalnih parkova Srbije”** prihvati i odobri njena usmena odbrana.

U Beogradu

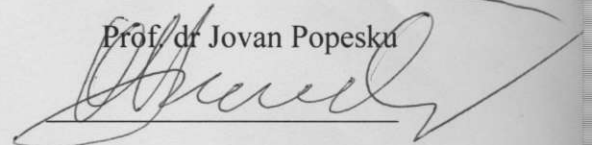
20.10.2014

Prof. dr Verka Jovanović

Prof. dr Jovan Popesku

Prof. dr Olivera Nikolić,

Универзитет
СИНГИДУНУМ

ДЕПАРТМАН ЗА ПОСЛЕДИПЛОМСКЕ
СТУДИЈЕ И
МЕЂУНАРОДНУ САРАДЊУ

Број: 1- 1736/2014

Датум: 10.06.2014.

На основу члана 24. ст. 1. Правилника о начину и поступку пријаве и одбране завршних радова на другом и трећем степену студија на Универзитету „Сингидунум“, Веће Департмана за последипломске студије и међународну сарадњу, на седници одржаној 10.06.2014. године, донело је

О Д Л У К У О ОБРАЗОВАЊУ КОМИСИЈЕ

Члан 1.

Образује се Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације под називом: „Географски информациони системи у функцији унапређења туристичког производа националних паркова Србије“ кандидаткиње Иване Дамњановић, мастер, у саставу:

1. Проф. др Верка Јовановић
2. Проф. др Јован Попеску
3. Проф. др Оливера Николић,

са предлогом да се назив докторске дисертације коригује на: „Географски информациони системи у функцији унапређења промоције туристичких производа националних паркова Србије“.

Члан 2.

Комисија је дужна да поднесе извештај Већу Департмана у року од 30 дана од дана пријема дисертације.

Члан 3.

Проф. др Верка Јовановић именује се за ментора при изради ове дисертације.

Одлуку доставити именованим члановима Комисије и Архиви Универзитета – Департмана за последипломске студије.

ПРЕДСЕДНИК
ВЕЋА ДЕПАРТМАНА

Проф. др Слободан Унковић, с.р.